

Siirretään THL:n kansalliseen pohjaan alkuvuodesta 2022.

PERHEKESKUS
Mukana elämässä.

HYVINVOINTIALUEEN PERHEKESKUSTEN KUMPPANUUSSOPIMUS

1. HYVINVOINTIALUE

Etelä-Savon hyvinvointialue

2. SOPIMUKSEN KESTO

Tämä sopimus on voimassa 2022-2023. Tämän jälkeen sopimus päivitetään samassa syklissä kuin maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

3. SOPIMUKSEN OSAPUOLET

Myöhemmin sopimuksessa käytetään sanaa sopijaosapuolet, joka tarkoittaa tähän kirjattuja osapuolia. Etelä-Savon alueesta käytetään myöhemmin tässä sopimuksessa sanaa hyvinvointialue.

Seuraavat lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivat tahot ovat sitoutuneet päätöksellään ([päätöksentekokäsittely 1.2.-15.3.2022, lista päivitetään tämän jälkeen](#)) hyvinvointialueen perhekeskustoiminnan yhteistyöhön:

- Juvan kunta
- Kangasniemen kunta
- Mikkelin kaupunki
- Mäntyharjun kunta
- Pertunmaan kunta
- Puumalan kunta
- Rantasalmen kunta
- Pieksämäen kaupunki
- Savonlinnan kaupunki
- Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalot ESSOTE
- Itä-Savon sairaanhoitopiiri SOSTERI
- Terveystalo
- Vaalijalan kuntayhtymä
- Etelä-Savon yrittäjät ry
- Mannerheimin lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri ry
- Monikulttuurisyö Mimosa ry
- Viola väkivallasta vapaaksi ry
- Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta
- Savonlinnan seurakunta

4. SOPIMUKSEN TAUSTA-ASIAKIRJAT

Sopimuksen tausta-asiakirjoina ovat Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019-2021 ja 2022-2023 sekä Etelä-Savon perhekeskustoiminnan vuosittainen toimintasuunnitelma.

5. KUVAUS NYKYTILASTA JA YHTEISTYÖN KÄYNNISTYKSESTÄ SOPIMUKSEN TEKOHETKELLÄ

Etelä-Savon maakunnan alueen perhekeskustoiminnan eri toimijoiden välinen yhteistyö on käynnistetty marraskuussa 2016 osana lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa.

Maakunnallisessa yhteistyössä on luotu verkostomainen, yhteen sovittava perhekeskustoiminnan toimintamalli. Perhekeskustoiminnan toteutusta toteutetaan yhteisten tavoiteasetteluiden mukaisesti huomioiden eri toimijoiden erilaiset toimintaympäristöt ja paikalliset tarpeet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tukee ja koordinoi alueilla tehtävää kehittämistyötä. Perhekeskustoimintaa kehitetään [valtakunnallisen toimintamallin avulla](#) ja valtakunnallisen perhekeskusverkoston tukemana.

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma jatkuu osana uutta hallitusohjelmaa vuosina 2020–2023. Muutosohjelmassa kehitetään seuraavia kokonaisuuksia; perhekeskukset ja lasten, nuorten ja perheiden varhainen tuki arjessa, lasten ja nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä lastensuojelun monialaisuus. Perhekeskustoimintaa toimeenpannaan osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa sekä lastensuojelun osalta myös erillisessä Lastensuojelun monialainen kehittäminen 2020-2022 -hankkeessa.

Perhekeskuksia kehitetään alueellisina kehittämistöinä sekä kuntien ja eritoimijoiden omana kehittämistyönä. Näiden lisäksi kehittämistyötä tehdään yhdessä hyvinvointialuevalmistelun kanssa ja tavoitteena on, että vuodesta 2023 eteenpäin perhekeskustoiminta jatkuu osana Etelä-Savon hyvinvointialueen työtä lasten, nuorten ja perheiden parhaaksi.

Maakunnallinen lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmä aloitti toimintansa alkuvuodesta 2018. Essoten perhekeskuskoordinaattori on vuodesta 2019 koordinoinut alueen perhekeskustoimintaa ja kehittäjäverkostoja.

6. TOIMINNAN RESURSSIT (MYÖS RAHOITUS)

Etelä-Savon perhekeskustoiminnan yhteistyö rahoitetaan sopijaosapuolten yhteiseen työhön sijoitetuilla resursseilla. Resurssit varataan kunkin toimijan omaan talousarvioon. Resurssien käyttöä yhteen sovitetaan johtoryhmän työskentelyssä. Perhekeskustoiminnan yhteistyöhön haetaan mahdollisuuksien mukaan kansallisia avustuksia tai muuta hankerahoitusta yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Yhteistyösopimuksen lisäksi toimijat voivat sopia kahdenkeskisiä kumppanuus- ja/tai avustussopimuksia.

7. YHTEISTYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET, KONKREETTISET TOIMENPITEET JA SOPIJAOSAPUOLTEN ROOLIT SEKÄ PÄÄVASTUUT

i. YHTEISTYÖN TARKOITUS

Turvata, suunnitella ja toteuttaa yhdessä lasten, nuorten ja perheiden varhaista tukea ja palveluita, jotta jokainen lapsi, nuori ja perhe saa tarvitsemansa avun ja tuen varhain, viiveettä ja kohdennetusti. Yhteistyöllä tavoitellaan perhekeskustoimintaan liittyvien eri osa-alueiden kokonaisvaltaista yhteistä näkemystä ja linjauksia.

ii. YHTEISTYÖN TAVOITTEET

Yhteistyön tavoitteina ovat:

- Vahvistaa lapsi- ja perhelähtöisen toimintakulttuurin mukaisia päätöksiä ja toimintaa, erityisesti lapsivaikutusten arviointia.
- Viedä tietoa ja lisätä ymmärrystä lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuudesta yhteistyöverkostoissa sekä hyvinvointialuevalmistelussa.
- Tukea palveluiden integroitumista ja monitoimijuutta maakunnallisen perhekeskustoimintamallin mukaisesti.
- Linjata ja sopia maakunnallisista yhteisistä toimintamalleista ja näyttöön perustuvista menetelmistä.
- Käsitellä keskeiset palvelukokonaisuuteen liittyvät asiakirjat ja esitykset ennen niiden siirtymistä kuntien, hyvinvointialueen, yhdistysten ja seurakuntien päätöksentekoon.
- Määritellä ja koota maakunnallisia palvelukokonaisuuteen liittyviä tiedon indikaattoreita ja strategisia suunnitelmia.

Etelä-Savoon perustetun lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmän tavoitteena on toimia johtamisen yhteistyörakenteena, jossa yhteen sovitetaan strategioita, toimintamalleja, perhekeskustoiminnan johtamista ja koordinoitua, tuen ja palveluiden kokonaisuutta.

iii. KONKREETTISET TOIMENPITEET

Sopijaosapuolet huolehtivat edustajien nimeämisestä ja osallistumisesta perhekeskustoiminnan toteuttamiseen, kehittämiseen ja verkostoyhteistyöhön.

iv. SOPIJAOSAPUOLTEN ROOLIT JA PÄÄVASTUUT

Sotetoimijat ja tuleva hyvinvointialue vastaa alueen perhekeskuskoordinaation toteutuksesta. Kunnissa varataan kohtaamispaikkatyöhön soveltuva tila ja huolehditaan kuntakohtaisen monialaisen yhteistyön toteutumisesta. Kunnat ja hyvinvointialue huolehtivat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä palveluiden yhteen sovittamista siten kuin laissa sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden järjestämisestä 29.6.2021/612 säädetään yhteistyössä kaikkien lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja palveluiden kokonaisuudessa toimivien toimijoiden kanssa.

8. JOHTAMINEN

Maakunnallinen lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmä aloitti toimintansa alkuvuodesta 2018. Johtoryhmä kokoontuu pääasiassa kuukausittain. Johtoryhmän tehtäviin kuuluvat mm. strategia, yhteen sovittaminen, linjaukset, palvelukokonaisuus sekä perhekeskustoiminnan johtaminen. Työryhmässä on nimetyt jäsenet kaikista lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimijoista: maakunnan alueen sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, kuntien palvelut, järjestöt, seurakunta ja yritykset. Yhteistyöllä tavoitellaan palvelukokonaisuuteen liittyvien eri osa-alueiden kokonaisvaltaista yhteistä näkemystä ja linjauksia.

Sopimuskaudeksi valitaan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä tarkistetaan johtoryhmän jäsenet, tehtävät ja tavoitteet.

9. TYÖHYVINVOINTI

Kunkin toimijan työnantaja vastaa työntekijöiden työhyvinvoinnista. Vuosittain perhekeskustoimijoille järjestetään kehittämis-/virkistyspäiviä. Perhekeskuksessa jokainen työntekijä pyrkii edistämään osaltaan hyvää työilmapiiriä.

10. PERHEKESKUSTOIMINNAN KOORDINOINTI

Koordinoinnin sisällöt sovitaan johtoryhmässä sopijaosapuolten kesken ja kirjataan toimintasuunnitelmaan. Tulevan hyvinvointialueen koordinointi sisältää seuraavia tehtäviä Etelä-Savon alueella:

- Etelä-Savon perhekeskustoiminnan toimintasuunnitelman tarkistaminen vuosittain
- perhekeskustoiminnan ja hyvinvointisuunnitelman vuosittaisen seurannan kokoaminen
- alueellisten perhekeskustoiminnan työmuotojen ja verkostojen koordinointi
- johtoryhmätyöskentelyn valmistelu yhdessä puheenjohtajan kanssa
- Etelä-Savon perhekeskustoiminnan yhteisten asioiden viestintä ja tiedotus
- perhekeskustoimintaan liittyvien maakunnallisten perhekeskuspäivien, kehittäjäverkostojen työskentelyn toteutus, yhteistyö eri toimijoiden yhteyshenkilöiden kanssa
- perheiden kanssa työskentely
- kansalliseen perhekeskustoiminnan kehittämiseen osallistuminen Etelä-Savon edustajana
- muut erikseen sovitut tehtävät

11. KOHTAAMISPAIKKATOIMINTA

Etelä-Savoon järjestetään yhteisöllisiä, perheille avoimia kohtaamispaikkoja, vähintään yksi joka kuntaan. Kohtaamispaikka on sekä fyysinen paikka että toimijoiden yhteistyöverkosto, jossa tarjotaan eri toimijoiden yhteistyönä avointa toimintaa, vertaistukea, varhaista tukea ja palveluja mahdollisimman helposti saavuttaen. Perheille kohtaamispaikka tarjoaa mahdollisuutta osallistua, toimia vapaaehtoisena tai omaehtoisesti, saada ohjausta, neuvontaa ja tukea ja palveluja mahdollisimman helposti. Nuorten avoimina kohtaamispaikkoina Etelä-Savossa toimivat nuorten ohjaamot ja nuorisotilat. Kohtaamispaikkatyön osana sovitaan monialaisesta neuvonta ja ohjaustyöstä perheille (Perheneuvoo tmv.) Kohtaamispaikkatoimintaa ohjaavat kansalliset kriteerit ja käytännön työtä tukee perhekeskuskoordinaattori. Sopijaosapuolet voivat käyttää perhekeskustoiminnan toteutukseen toistensa tiloja ilman erillistä korvausta.

12. HYVINVOINTIALUEEN PERHEKESKUKSET

i. YHTEISTYÖKÄYTÄNNÖT

Kohtaamispaikkatyö ja perhekeskuksen palvelut yhteensovitetaan toimivaksi kokonaisuudeksi.

ii. PERHEKESKUKSEN TOIMITILAT

Etelä-Savon perhekeskukset sijaitsevat Pieksämäellä, Mikkelissä ja Savonlinnassa. Sopijaosapuolet voivat käyttää perhekeskustoiminnan toteutukseen toistensa tiloja ilman erillistä korvausta.

iii. PERHEKESKUKSEN DIGITAALISET PALVELUT

Otetaan käyttöön kansallinen sähköinen perhekeskus omaperhe.fi

iv. MONIALAINEN YHTEISTYÖ OSANA PERHEKESKUKSEN TYÖTÄ

Perhekeskustoimintaan liittyvät tehtävät kirjataan tehtäväkuviin ja perhekeskustoiminnan mukaisiin tehtävien ja palveluiden toteuttamiseen varataan riittävästi aikaa ja resursseja. Sopijaosapuolet mahdollistavat työntekijöidensä osallistumisensa perhekeskustoimintatyöhön. Verkostoissa, kehittäjä- ja työryhmissä huomioidaan monialainen yhteistyö ja edustuksellisuus eri toimijoiden kesken.

13. TYÖKÄYTÄNNÖT (MYÖS KOKOUSKÄYTÄNNÖT)

Maakunnallinen lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmä kokoontuu pääasiassa kuukausittain, etäyhteydellä tai hybridimallilla. Puheenjohtaja yhdessä perhekeskuskoordinaattorin kanssa valmistelee kokouksen ja lähettää asialistan johtoryhmälle. Perhekeskuskoordinaattori toimii johtoryhmän sihteerinä. Kokouskutsut ja muistiot lähetetään sekä jäsenille että varajäsenille.

Hyvinvointialueen kehittäjäryhmien tapaamiset ovat pääasiassa neljä kertaa vuodessa. Tarkemmat tiedot ja koordinoitavastuut ovat perhekeskustoiminnan toimintasuunnitelmassa. Tapaamiset ovat etänä tai hybridimallilla, välimatkat huomioiden. Tapaamisista kirjataan muistio ja se lähetetään osallistujille.

Sopijaosapuolet vastaavat itse mahdollisista matkakuluista. Jos tapaamisia järjestetään paikan päällä, muista kustannuksista sovitaan erikseen.

14. TIEDOTUS JA VIESTINTÄ OSANA YHTEISTYÖTÄ

Sopimuksen osapuolet sitoutuvat tiedotukselliseen ja suunnitelmalliseen yhteistyöhön. Tärkeää on, että tieto perhekeskustoiminnasta saavuttaa niin lapset, nuoret ja perheet kuin toimijat. Tiedotuksen ja viestinnän yhteistyön laajuus ja käytännöt sovitaan vuosittaisen toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä. Perhekeskuskoordinaattorit vastaavat monialaisen viestinnän toteutuksesta.

Etelä-Savon perhekeskustoiminnan yhteistyön viestinnän välineet ovat

- lapeetasavo.com nettisivut ja Facebook-sivut, joita ylläpidetään osana maakunnallista koordinoitua
- yhteiset tiedotus ja materiaalit perhekeskustoiminnan eri osa-alueista
- muut mahdolliset viestinnän muodot

15. RYHMÄTOIMINNOT

Perhekeskustoimintaan liittyy erilaisia ryhmätoimintoja. Osa ryhmistä on ammatillisesti ohjattuja ja osa vertaisryhmiä. Sopijaosapuolet sitoutuvat yhdessä suunnittelemaan, koordinoimaan ja toteuttamaan erilaisia ryhmätoimintoja. Jokaisen ryhmätoiminnan kohdalla sovitaan erikseen sen vastuutahoista ja sovitaan seuraavista asioista: ryhmätilojen käyttö, vetäjät, vakuutukset. Pääsääntöisesti ryhmätoimintojen toteuttamisessa ei makseta erillisiä korvauksia vaan eri toimijat antavat erilaisia resursseja toiminnan toteuttamiseen. Ryhmätoimintojen järjestämisessä mahdollistetaan myös vapaaehtoistoiminnan mahdollisuus. Ryhmätoimintojen tarkemmasta sisällöstä määritellään vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa.

16. MUUT YHTEISTYÖN MUODOT

Perhekeskustoimintaan kytketään vahvasti monialainen yhteistyö kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja yritysten kanssa ja mahdollistetaan kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan toteuttaminen. Etelä-Savon perhekeskustoiminnassa painotetaan varhaisen tuen toimintamuotojen kehittämistä, esimerkiksi Perheneuvo, Aidon kohtaamisen kampanja, eroauttaminen ja Lapset puheeksi -menetelmä. Palveluiden osalta painotetaan systeemistä työtettä. Muita yhteistyön muotoja on kirjattu toimintasuunnitelmaan.

17. AMMATTILAISTEN OSAAMINEN JA VASTUUT

Sopijaosapuolen toimintaan osallistuvilla ammatillisilla työntekijöillä tulee olla toiminnan toteuttamiseen riittävä ammatillinen koulutus ja ammattitaitoa työskentelyyn perheiden kanssa sekä kykyä tarvittaessa ohjata perheitä palveluntarpeen arvioinnin mukaisesti eteenpäin. Lisäksi lasten kanssa työskentelevillä tulee olla rikostaustaote lasten kanssa toimimiseen (laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002).

Vapaaehtoistoimijoiden osalta vastuussa olevan organisaation tulee huolehtia heidän riittävästä tuesta ja eettisistä toiminnan periaatteiden läpikäymisestä. Vastuutahon tulee vastata vapaaehtoisten vakuuttamisesta.

18. TOIMINNAN ARVIOINTI

Etelä-Savon perhekeskustoimintaa seurataan ja arvioidaan vuosittain. Seuranta sisältää monitoimijaisen kuntakohtaisen arvioinnin hyvinvointisuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumisesta, perheille suunnatun kyselyn ja perhekeskustoimintaan liittyvien indikaattoreiden seurantatiedot. Tiedon keruu toteutetaan alkuvuodesta ja kootaan osana maakunnallista koordinoitua keväisin.

19. PERHEKESKUSTOIMINNAN RAPORTOINTI JA TIETOSUOJA

Etelä-Savon perhekeskustoiminnasta kehitettävistä osa-alueista kootaan yhteenveto johtoryhmälle ja yhteistyötahoille tiedoksi. Vuosittaisen toimintasuunnitelman yhteyteen koostetaan vuosittain toimintaraportti osana perhekeskuskoordinoitua. Tarpeettomat henkilötiedot poistetaan vuosiraportin kokoamisen jälkeen. Tiedot säilytetään hallinnoivan tahon verkkoalustalla.

20. VAKUUTUKSET

Sopijaosapuolet vastaavat omien työntekijöidensä ja toimintaan osallistuvien vastuuvakuuttamisesta.

21. SOPIMUKSEN IRTISANOMINEN

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet ratkaistaan keskinäisillä neuvotteluilla ja osana johtoryhmätyöskentelyä. Tämä yhteistyösopimus voidaan irtisanoa kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä, jolloin sopimus päättyy kalenterivuoden lopussa.

22. SALASSAPITO

Sopijaosapuolet ja heidän työntekijänsä sitoutuvat noudattamaan laeissa salassapito-, vaitiolo- ja ilmoitusvelvollisuutta.

23. LIITTEET

Sopimuksen liitteenä on lista sopimusosapuolten yhteyshenkilöistä ja allekirjoittajista.

24. ALLEKIRJOITUKSET

Sopimus astuu voimaan, kun kaikki sopijaosapuolet tai nimenkirjoitusoikeudelliset edustajat ovat sen allekirjoittaneet. Tämä sopimus on hyväksytty osapuolia sitovaksi käyttäen Essoten ylläpitämää sähköisen allekirjoituksen järjestelmää. Sopimuksen liitteenä on lista sopimusosapuolten yhteyshenkilöistä ja allekirjoittajista. Sopimus liitteineen on lähetetty allekirjoitettavaksi **xx.xx.xxx**.